

Aan: de Fractievoorzitters in de Tweede Kamer

Betreft: Belang van het EU-herstelplan

8 juli 2020

DAMES EN HEREN,

Op dinsdag 14 juli aan staande zal Uw Kamer een debat voeren ter voorbereiding van de Europese Top op 17 en 18 juli aanstaande. Op die top zal een van de hoofdonderwerpen zijn het pakket voorstellen 'Next Generation EU' dat de Europese Commissie op 27 mei jl. heeft uitgebracht met het oog op het herstel van de Europese economie na Covid-19.

In deze brief geven wij u graag een toelichting op het standpunt van VNO-NCW over het EU Herstelplan. Wij steunen deze plannen op hoofdlijnen omdat zij onmiskenbaar kunnen bijdragen aan herstel van de Europese economie als geheel. De Nederlandse economie maakt een bijzonder deel uit van die Europese economie. Het gaat dus om welbegrepen economisch eigenbelang. Maar het gaat ook om meer dan dat. De EU is een waarde in de wereld, en in het huidige tijdsgewricht van steeds sterker worden geopolitieke spanningen is Europese eenheid van groot gewicht om effectief tegenwicht te kunnen bieden tegen de nadelige effecten van die spanningen op de EU en ons land. Het EU Recovery plan wordt gezien als een stap om die eenheid te borgen. Zo zien ook de kapitaalmarkten het; zij reageerden positief op de aangekondigde herstelplannen.

Graag wijzen wij u op het zeer interessante [webinar](#)¹ dat wij op 12 juni jl. organiseerden met o.a. de President van De Nederlandsche Bank Klaas Knot, de Directeur Generaal Budget van de Europese Commissie Gert-Jan Koopman en professor Catherine de Vries en ondernemers en waarin langs dezelfde lijnen conclusies werden getrokken.

Let wel, er is bij VNO-NCW en haar leden geen sprake van blinde liefde voor de EU, er is best reden om ook kritisch te zijn, maar we wensen te investeren in de relatie.

Hieronder lichten wij eerst kort toe waarom wij positief zijn op hoofdlijnen. Daarna volgen enkele aandachtspunten die wij vanuit ondernemersperspectief graag nog aan Uw Kamer meegeven voorafgaand aan de Europese Top volgende week.

1. Hoofdlijnen EU-herstelplan zijn goed

Nederland verdient meer dan een derde van het nationaal inkomen via internationale handel, en daarin spelen de Europese interne markt en de EU een absolute sleutelrol. Niet alleen Duitsland, België en het V.K. zijn cruciale handelspartners. Ook aan de export naar Spanje en Italië verdient Nederland 60 miljard euro per jaar, wat zelfs meer is dan de verdiensten van de export naar China (50 miljard euro). De Interne Markt biedt ons land schaalvoordelen en ongeëvenaarde zekerheid voor afzet en toeleveranties. Hiervan plukt heel Nederland de vruchten. De euro elimineert daarnaast het wisselkoersrisico binnen de eurozone, waar de Nederlandse open economie bovengemiddeld van profiteert, omdat voorheen de harde gulden onze export relatief duur maakte.

¹ Zie: <https://www.vno-ncw.nl/news-europa/op-weg-naar-een-constructief-eu-debat-online-debat-zet-eerste-stap>

De ongelijk over de lidstaten verdeelde gevolgen van COVID-19 zullen zich niet alleen per lidstaat geïsoleerd voordoen. De effecten in de meest getroffen lidstaten zullen, bijvoorbeeld via importvraag en aanbod binnen waardeketens, ook doorwerken in andere, minder getroffen lidstaten zoals Nederland. Bij het beoordelen van het Herstelplan moet daarom niet alleen naar de nettobetalerpositie van Nederland worden gekeken. De discussie over de nettobetalerpositie verengt de discussie over de EU tot een ondergeschikt aspect van het lidmaatschap. Nederland draagt 0,63% BNP af aan de EU. Door het lidmaatschap van de Interne Markt is de Nederlandse economie evenwel naar schatting 9% groter dan bij handel op WTO-condities het geval zou zijn, en 7% groter dan bij handel op basis van een 'Free Trade Agreement' (FTA). Dat is dus veel groter dan de afdracht.

Het Herstelplan is -mede door de stevige Nederlandse onderhandelingsinzet- gefocust op vergroting van de verdien capaciteit van de EU-economie door middel van investeringen, opwaartse convergentie en op het vergroten van de veerkracht van de Europese economie. Het plan bouwt daarbij voort op de bestaande beleidsprioriteiten van de EU, zoals Green Deal, digitalisering en meer strategische autonomie. Het plan pakt daarmee structurele zwakten van de EU -die direct in het Nederlandse belang zijn- aan. Hierdoor zal naar verwachting het reële EU BNP in 2024 2,25% hoger liggen; door productiviteitseffecten zal het EU BNP na tien jaar ook nog minstens 1% hoger zijn². Zo betaalt het plan zichzelf deels terug.

Naast de economische aspecten speelt voor VNO-NCW ook het politieke en maatschappelijke belang, dat de EU in tijden van nood laat zien dat zij samenhang bezit en we een tegenkracht vormen tegen populisme en verdeeldheid. Een sterke en verenigde EU is ook nodig om op het wereldtoneel de Nederlandse belangen te dienen in de relatie met de grootmachten en om Europese strategische autonomie te bereiken op terreinen waar dat noodzakelijk is.

2. Aandachtspunten bij het EU-herstelplan

Hoewel wij in essentie positief staan t.o.v. het EU-plan zien wij een aantal aandachtspunten die nog beter geregeld moeten worden:

- Gezien de omvang van het Herstelplan moet de vormgeving van de controle op de uitgaven van de EU nog echt worden verbeterd. Het geld moet transitie en hervormingen ten goede komen. Vooraf moeten de doelstellingen in de nationale plannen concreet zijn en goed verankerd in de voorstellen. Betaling moet plaatsvinden in tranches op basis van behaalde resultaten.
- Voor goede besteding van het geld moeten er effectieve operationele *checks en balances* zijn in de lidstaten. Daarom moet mede als voorwaarde gelden dat de rechtsstaat in de betreffende lidstaten functioneert en dat de rechterlijke macht onafhankelijk is.
- De mkb-steun moet voldoende omvang hebben en voldoende laagdrempelig zijn.
- Er moet een evenwichtige mix tussen leningen en subsidies worden bereikt.
- De beschikbare middelen moeten niet volledig per lidstaat worden vastgelegd. Er moet een mate van flexibiliteit zijn, zodat op zich ontwikkelende behoeften kan worden ingespeeld.
- Het moet vastgelegd worden dat voor de terugbetaling van de voor het Herstelplan opgenomen leningen geen nieuwe eigen middelen in de vorm van algemene belastingen worden ingevoerd. Dat zou leiden tot lastenverzwaring voor bedrijven en voor lidstaten de prikkel wegnemen om attractief te blijven. Er kan wel nader onderzocht worden of nieuwe Eigen Middelen -die gekoppeld zijn aan ander Europees beleid (ETS, Carbon Border Adjustment)- mogelijk zijn.

² Commission Staff Working Document SWD(2020)98 final. p. 23

3. Belang van heet aanjagen van investeringen in de EU en in Nederland

In het bijzonder vragen we nog graag uw aandacht voor het belang van het aanjagen van investeringen. De Europese herstelplannen en de nationale investeringsplannen moeten goed op elkaar aansluiten, zodat het totale plan een veel groter effect krijgt dan de som der delen. De middelen moeten echt naar investeringen gaan, aangezien het Europees bedrijfsleven naar schatting alleen al 1.200 miljard euro inteert op het eigen vermogen door de COVID-19 crisis. Dit terwijl we voor grote veranderingen staan die veel investeringscapaciteit zullen vragen komende jaren (energietransitie/green deal, innovatie, circulaire economie, etc.). Onder de voorgaande condities denken we dat de EU-plannen en de Nederlandse plannen helpen om ‘*investerend uit de crisis te komen*’, zoals het kabinet en wij graag willen. Nederland zal hierbij zelf het goede voorbeeld moeten geven in de komende maanden. Private investeringen aanjagen als hoofdlijn is essentieel aangezien 85% van alle investeringen in de samenleving per definitie uit de markt komt. Dit moet worden aangejaagd als echte trekker voor de vernieuwing en verduurzaming van onze economie. Wanneer Nederland bijvoorbeeld met consumptieve belastingverlagingen precies het tegenovergestelde zou doen als het predikt voor de EU, dan hebben we ook in de EU weinig recht van spreken.

Tot slot

Wij vragen u om de bovenstaande overwegingen mee te nemen bij uw standpuntbepaling over de EU.

Met vriendelijke groet en voor straks een mooie zomer,

Hans de Boer
Voorzitter VNO-NCW

Een afschrift van deze brief is gezonden naar

De Minister van Buitenlandse Zaken

De Minister van Financiën

De Minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

De Staatssecretaris voor Economische Zaken en Klimaat

De leden van de Vaste Kamercommissie voor Financiën van de Tweede Kamer

De leden van de Vaste Kamercommissie voor Europese Zaken van de Tweede Kamer

De leden van de Vaste Kamercommissie voor Europese Zaken van de Eerste Kamer